

Imię i Nazwisko:

Klasa:

A:

Sprawdzian jest przewidziany na 100 min. Materiał jest zgodny z podstawą programową. Nie przejmuj się oznaczeniami np. A: , B: , C: .

Powodzenia 😊

Poziom 1

A: Uzupełnij tabelę, dotycząca grup funkcyjnych związków chemicznych należących do pochodnych węglowodorów.

	Grupa funkcyjna - zapis sumaryczny	Nazwa grupy funkcyjnej
Alkohole monohydroksylowe		
Alkohole polihydroksylowe		
Kwasy monokarboksylowe		
Długołańcuchowe kwasy karboksylowe		
Estry		
Aminokwasy		

B: Dopasuj podane związki chemiczne węgla ze względu na podane kategorie. Jeden związek chemiczny nie pasuje do żadnej kategorii !

Związki chemiczne: $\text{CH}_2(\text{NH}_2)\text{COOH}$, HCOOCH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, $\text{C}_{17}\text{H}_{35}\text{COOH}$, CH_3OH ,
 $\text{C}_3\text{H}_7\text{COOH}$, $\text{C}_2\text{H}_4(\text{OH})_2$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{COOC}_2\text{H}_5$, C_2H_6

1. alkohole monohydroksylowe: _____	4. wyższe kwasy karboksylowe: _____
2. alkohole polihydroksylowe: _____	5. estry: _____
3. kwasy monokarboksylowe: _____	4. aminokwasy: _____

Poziom 2

A: Prawda / Fałsz.

Lp.	Zdanie	P	F
1.	Alkohole nie dysocjują elektrolitycznie.		
2.	Glicerol spala się żółtym płomieniem oraz jest higroskopijny.		
3.	Gliceryna reaguje z kwasem azotowym (V) tworząc nitroglicerynę.		
4.	Glikol etylenowy to przykład alkoholu monohydroksylowego.		

Lp.	Zdanie	P	F
5.	W wyniku fermentacji alkoholowej z etanolu otrzymujemy glukozę pod wpływem enzymów zwanych zymazami.		
6.	W wyniku fermentacji octowej powstaje kwas etanowy.		
7.	Kwas mrówkowy nie występuje we włoskach pokrzyw.		
8.	Ocet to wodny roztwór kwasu octowego.		
9.	Kwas oleinowy jest nazywany stearyną		
10.	Mieszanina kwasu palmitynowego i oleinowego wykorzystywana jest do produkcji świec.		
11.	Mydła potasowe są szare i maziste.		
12.	Butanian etylu ma zapach ananasa.		
13.	Reakcja estryfikacji nie jest odwracalna.		
14.	W wyniku reakcji kondensacji aminokwasów powstaje obojętna cząsteczka wody.		
15.	Cysteina w swojej budowie zawiera atom siarki.		

B: Określ, jaki odczyn mają podane grupy związków chemicznych.

- alkohole monohydroksylowe - _____
- alkohole polihydroksylowe - _____
- kwasy monokarboksylowe - _____
- długołańcuchowe kwasy karboksylowe - _____
- estry - _____
- aminokwasy - _____

Poziom 3

A: Zapisz wzory sumaryczne lub podaj nazwę systematyczną podanych alkoholi monohydroksylowych / polihydroksylowych.

1. alkohol metylenowy: _____	5. $C_6H_{13}OH$: _____
2. propanol: _____	6. C_4H_9OH : _____
3. pentanol: _____	7. propan-1,2,3-triol _____
4. C_2H_5OH : _____	

B: Zapisz wzory sumaryczne lub podaj nazwę systematyczną podanych kwasów monokarboksylowych / długłańcuchowych kwasów karboksylowych.

1. kwas metanowy: _____
2. C_2H_5COOH : _____
3. kwas octowy: _____
4. kwas stearynowy: _____
5. kwas oleinowy: _____
6. $C_{15}H_{31}COOH$: _____

C: Zapisz wzory sumaryczne lub podaj nazwę systematyczną podanych estrów.

1. etanian metylu: _____
2. metanian etylu: _____
3. propanian propylu: _____
4. mrówczan metylu: _____
5. CH_3COOCH_3 : _____
6. $HCOOC_3H_7$: _____
7. $C_2H_5COOC_2H_5$: _____
8. $CH_3COOC_3H_7$: _____

D: Zapisz wzory sumaryczne lub podaj nazwę systematyczną podanych soli organicznych.

1. metanian litu: _____
2. etanian glinu: _____
3. stearynian sodu: _____
4. propanian wapnia: _____
5. palmitynian potasu: _____
6. oleinian miedzi (II): _____
7. $(HCOO)_2Mg$: _____
8. C_3H_7COOAg : _____
9. $(C_{17}H_{35}COO)_3Al$: _____
10. $(C_{17}H_{33}COO)_2Zn$: _____
11. C_2H_5COOK : _____
12. $(C_{15}H_{31}COO)_2Sr$: _____

Poziom 4

A: Zaznacz "X" jeżeli podana grupa związków chemicznych należących do pochodnych węglowodorów posiadają daną właściwość.

Lp.	Właściwość	Alkohole (mono/poli)	Kwasy monokarboksylowe	Wyższe kwasy karboksylowe	Estry	Aminokwasy
1.	bezbarwne ciecze					
2.	lotne					
3.	rozpuszczają się w wodzie					
4.	rozpuszczają się w substancjach organicznych					
5.	palne					
6.	reaktywne					

B: Wymień po 1 zastosowaniu dla podanych grup związków chemicznych należących do pochodnych węglowodorów.

1. alkohole monohydroksylowe: _____
2. alkohole polihydroksylowe: _____
3. kwasy karboksylowe monokarboksylowe: _____
4. długłańcuchowe kwasy karboksylowe: _____
5. estry: _____
6. aminokwasy: _____

C: Uzupełnij prawidłowo zdania.

W wyniku reakcji wyższego kwasu karboksylowego z zasadami powstają _____. Produkty te rozpuszczają się w _____. Związek chemiczny powinien zawierać w swojej budowie _____ lub sól.

Poziom 5

A: Zapisz wzory strukturalne, półstrukturalne i grupowe alkoholi i kwasów karboksylowych.

etanol

kwas etanowy

Wzór strukturalny:

Wzór półstrukturalny:

Wzór grupowy:

B: Zapisz wzory półstrukturalne estrów i aminokwasów.

octan etylu

glicyna

Wzór półstrukturalny:

Poziom 6

A: Napisz równania reakcji metali/tlenków metali/zasadam z kwasami karboksylowymi w formie cząsteczkowej. Gdy reakcja nie zachodzi zapisz "X".

1. **potas + kwas etanowy**

Forma cząsteczkowa: _____

2. **tlenek wapnia + kwas oleinowy**

Forma cząsteczkowa: _____

3. **sód + kwas palmitynowy**

Forma cząsteczkowa: _____

4. **wodorotlenek wapnia + kwas metanowy**

Forma cząsteczkowa: _____

5. **wodorotlenek baru + kwas stearynowy**

Forma cząsteczkowa: _____

6. **tlenek wapnia + kwas propanowy**

Forma cząsteczkowa: _____

7. $\dots + \text{Sr}(\text{OH})_2 \longrightarrow \dots (\text{C}_{15}\text{H}_{31}\text{COO})_2\text{Sr} + \dots$

Uzupełnione równanie reakcji: _____

8. $\dots + \dots \longrightarrow \dots \text{C}_{17}\text{H}_{33}\text{COOK} + \text{H}_2\text{O}$

Uzupełnione równanie reakcji: _____

B: Napisz równania reakcji spalania związków chemicznych należących do pochodnych węglowodorów. Gdy reakcja nie zachodzi zapisz "X".

1. **równanie reakcji spalania etanolu**

Spalanie całkowite: _____

Spalanie niecałkowite: _____

Spalanie niecałkowite: _____

2. równanie reakcji spalania kwasu etanowego

Spalanie całkowite: _____

Spalanie niecałkowite: _____

3. równanie reakcji spalania etanianu etylu

Spalanie całkowite: _____

Spalanie niecałkowite: _____

Spalanie niecałkowite: _____

C: Napisz równania reakcji estryfikacji stosując zapis sumaryczny i wzory półstrukturalne.

1. równanie reakcji estryfikacji kwasu metanowego i metanolu

Zapis sumaryczny: _____

Zapis z wzorami półstrukturalnymi:

2. równanie reakcji estryfikacji, w której powstaje metanian etylu

Zapis sumaryczny: _____

Zapis z wzorami półstrukturalnymi:

D: Napisz równanie reakcji kondensacji 2 cząsteczek glicyny, używając wzorów półstrukturalnych.

Zapis z wzorami półstrukturalnymi:

E: Zapisz równania dysocjacji elektrolitycznej dla podanych kwasów karboksylowych. Gdy reakcja nie zachodzi zapisz "X".

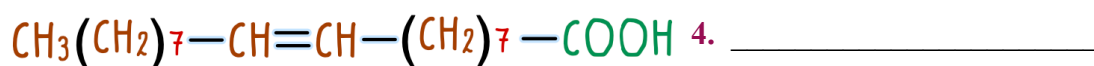
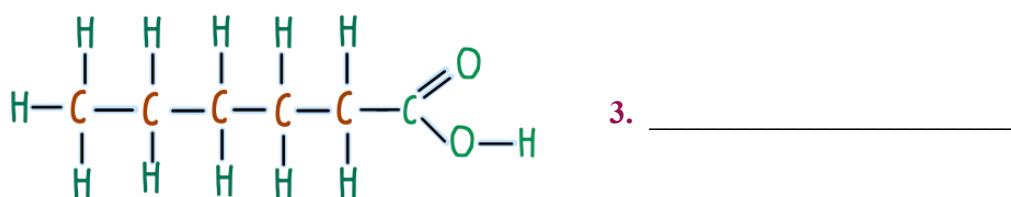
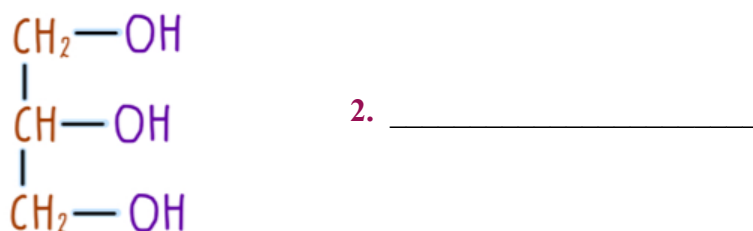
1. Dysocjacja kwasu etanowego

2. Dysocjacja **kwasy metanowego**

3. Dysocjacja **kwasy stearynowego**

Poziom 7

A: Na podstawie wzorów strukturalnych, półstrukturalnych lub grupowych nazwij podane pochodne węglowodorów stosując nomenklaturę systematyczną.

B: Narysuj wzory strukturalne: **butan-1-ol** i **butan-2-ol**. [zadanie dotyczy notatki: 10.1 Alkohole V1]

butan-1-ol

butan-2-ol

Wzór strukturalny:

C: Opisz negatywne skutki działania metanolu i etanolu na zdrowie.

Poziom 8

A: Odpowiedz na poniższe pytania.

1. Wymień 2 kwasy organiczne: _____
2. Podaj nazwę systematyczną kwasu walerianowego: _____
3. Glicerol pochłania wodę z otoczenia, dlatego jest _____.

B: Opisz, jak można odróżnić kwas stearynowy od kwasu oleinowego. Uzupełnij tabelę.

	kwasy stearynowy	kwasy oleinowy
przed reakcją węglowodoru z wodą bromową		
po reakcji węglowodoru z wodą bromową		